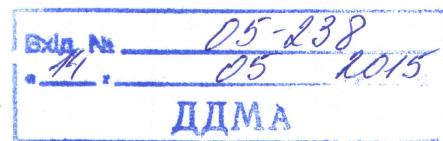

Спеціалізованій вченій раді Д 12.105.03
Донбаської державної машинобудівної академії

ВІДГУК
офіційного опонента
кандидата економічних наук Охтеня Олексія Олександровича
на дисертацію Левшової Юлії Олексandrівни
на тему: «Механізм реструктуризації виробничих потужностей
корпоративної структури», подану на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та
управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

Актуальність обраної теми дисертації. В процесі господарської діяльності однією з основних проблем, на які наражаються суб'єкти підприємництва, в тому числі підприємства енергетичної галузі, є визначення оптимальних обсягів виробничих потужностей, які доцільно мати великим корпоративним об'єднанням. Недостатній розмір виробничих потужностей закономірно призводить до недоотримання певного розміру прибутку внаслідок неповного задоволення попиту на продукцію галузі, в той же час, надмірний обсяг основних виробничих засобів призводить до зайвих витрат на їх утримання. З цих позицій тема дисертаційного дослідження Ю.О. Левшової є актуальною, оскільки вирішує не тільки проблему визначення оптимального обсягу виробничих потужностей енергетичної компанії, але й визначає методи та напрямки їх реструктуризації.

Мета дослідження автором вбачається в розробці науково-методичних підходів і практичних рекомендацій щодо формування механізму реструктуризації виробничих потужностей корпоративної структури енергетичної галузі, за ознаками якої визначаються завдання, об'єкт і предмет даного дослідження (с. 6-7). За своєю теоретичною і практичною спрямованістю робота є актуальну тому, що розкриває економічний зміст управління корпоративними структурами з метою підвищення ефективності їх функціонування.

Обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій. У дисертаційній роботі Ю.О. Левшової здійснено теоретичний і методологічний аналіз системи формування та управління корпоративними структурами з метою зниження податкового навантаження, використання можливостей диверсифікації виробництва і використання тимчасово вільних ресурсів. Автором розкрито різні точки зору на трактування термінів «корпоративна структура», «інтегрована корпоративна структура», «реструктуризація виробничих потужностей» у фаховій літературі, сутність яких проявляється відповідно до розглянутої проблеми і рівня дослідження даних категорій, але простежується деяка невпорядкованість окремих понять стосовно корпоративних об'єдань (с. 16-32).

За результатами дослідження динаміки української економіки, основних тенденцій виробничих потужностей корпоративних структур паливно-енергетичного комплексу автор визначив основні напрямки їх реструктуризації. Це доводиться переконливою аргументацією щодо низького рівня використання виробничих потужностей підприємств енергетичної галузі України, як зазначає дисертант: баланс потужності енергосистеми України характеризується дефіцитом як маневрених, так і регулюючих потужностей; частка гідроелектростанцій, які забезпечують основний обсяг маневрених потужностей, у загальному балансі потужностей не перевищує 9,1 % за оптимального рівня у 15 %; вугільні блоки ТЕС, спроектовані для роботи в базовому режимі, використовуються для підтримки змінної частини графіка навантаження енергосистеми (с. 44). Дану ситуацію автор пояснює сукупністю причин і умов та вважає за необхідне реструктуризацію виробничих потужностей підприємств галузі на рахунок розширення використання нетрадиційних поновлюваних джерел енергії, розвитку українського енергетичного машинобудування, будівельних потужностей та інших галузей промисловості, які пов'язані з паливно-енергетичним комплексом. Разом з тим, автор пропонує удосконалити процеси реструктуризації наявних виробничих потужностей корпоративних структур на основі збалансування попиту та

пропозиції на продукцію шляхом формування відповідного комплексу методичних підходів (с. 47-49).

Аргументованість сформульованих положень, висновків і рекомендацій забезпечується комплексним відбором наукових підходів і методів, які було залучено для вирішення поставлених завдань. Для цього в дисертації використано статистичні, аналітичні та інформаційні матеріали, вітчизняні і зарубіжні публікації. Треба погодитись з дисертантом, що в національній науковій та нормативній літературі повністю не сформульовано єдиних підходів і критеріїв до визначення основних понять щодо реструктуризації виробничих потужностей корпоративних структур (с. 53-57).

На основі аналізу теоретико-методологічних і методичних підходів до вирішення завдань формування оптимальної структури виробничих потужностей сформульовано концептуальні положення процесу реструктуризації виробничих потужностей корпоративних об'єднань енергетичної галузі (с. 62-70).

Автором визначено, що важливими чинниками, які впливають на розвиток виробничих потужностей корпоративної структури, є збалансованість попиту і пропозиції на продукцію та поліпшення взаємодії всіх ланок технологічного ланцюга, що визначає нормальний перебіг виробничого процесу та реалізацію виробничої програми. Запропоновано методичний підхід щодо визначення показника взаємодії ланок технологічного ланцюга, за допомогою якого проведено аналіз низь технологічних ланцюгів з виробництва електроенергії (с. 100-103)

Для прийняття рішень щодо вибору варіанту реструктуризації виробничих потужностей, обґрунтовано науково-методичний підхід, оснований на використанні низки економіко-математичних моделей: прогнозної моделі, де критерієм оптимізації виступає збалансованість попиту та пропозиції на електроенергію; моделі визначення вузьких місць у виробничому ланцюгу корпоративної структури з метою формування найбільш збалансованих вертикально інтегрованих структур; моделі визначення можливих обсягів виробництва продукції в межах корпоративної структури виходячи з

обмеженості ресурсів, доцільноті їх використання та умов розвитку виробництва (с. 131-139).

Запропонований механізм реструктуризації виробничих потужностей корпоративної структури (рис. 1.8) дозволяє детально проаналізувати наявні виробничі потужності та розробити програму реструктуризації з урахуванням балансування попиту і пропозиції в межах технологічного ланцюга. Проведення економічно обумовленої та ефективної реструктуризації корпоративної структури спрямовано на усунення порушень рівноваги з використанням виробничих потужностей в якості інструменту стабілізації системи. Реалізація запропонованого механізму реструктуризації виробничих потужностей корпоративної структури дозволить поступово вносити необхідні зміни до організаційно-економічної структури корпорації, скоротити часові та фінансові витрати, пов'язані з впровадженням запропонованих положень.

Автором визначено напрями вдосконалення організаційно-інформаційного забезпечення процесів реструктуризації виробничих потужностей енергетичної компанії шляхом розширення функцій департаменту дирекції зі стратегії та розвитку бізнесу, обов'язками якого є своєчасне і систематичне формування інформаційної бази реструктуризації, що дозволить збільшити ступінь за участі керівництва підприємств-учасників корпоративної структури до процесу прийняття управлінських рішень шляхом накопичення та переробки стратегічної інформації відповідно до інформаційної моделі управління процесом реструктуризації виробничих потужностей (с. 159-174). Проведено апробацію запропонованого механізму реструктуризації виробничих потужностей корпоративної структури, що дозволило ввести необхідні зміни до структури виробничих засобів ДТЕК, скоротити часові та фінансові витрати, пов'язані зі впровадженням запропонованих положень, і, як наслідок, підвищити збалансованість виробничого потенціалу корпоративної структури та покращити результати її фінансово-господарської діяльності (с. 186-191).

Отримані теоретико-практичні результати дисертації відповідають об'єктивній реальності вдосконалення механізму реструктуризації виробничих потужностей корпоративної структури. Висновки, що сформульовані в

дисертаційній роботі, базуються на достовірних наукових та статистичних джерелах. Обсяг викладеного матеріалу є достатнім в обґрунтуванні запропонованих дисертантом висновків і рекомендацій. Крім того, їх апробовано автором на міжнародних науково-практичних конференціях, присвячених проблемам ефективного управління підприємствами та корпоративними об'єднаннями. Положення, висновки і пропозиції повністю науково аргументовані, мають теоретичне і практичне значення та достовірні ознаки новизни.

Наукова новизна одержаних результатів. Основні положення дисертації, що визначають її наукову новизну, полягають у наступному:

- визначено джерела економічного зростання підприємств енергетичної галузі України, які пов’язані з особливостями функціонування корпоративних структур у вугледобувній та енергетичній галузях, що дозволяє обґрунтувати доцільність реструктуризації виробничих потужностей корпоративної структури (с. 43-47);
- дістали подальшого розвитку теоретичні положення реструктуризації виробничих потужностей як комплексу структурних змін у виробничій діяльності підприємств, теоретико-методичні підходи та інструменти дослідження стану виробничих потужностей корпоративної структури (с. 63-64);
- запропоновано механізм реструктуризації виробничих потужностей корпоративної структури, який включає взаємопов’язані блоки оцінки рівня взаємодії структурних підрозділів корпоративної структури в межах технологічного ланцюга, прогноз попиту на продукцію та вибір оптимальної структури виробничих потужностей компанії, що в поєднанні забезпечує ефективне функціонування корпоративної структури відповідно до встановленої мети й критеріїв ефективності (с. 74);
- запропоновано концептуальні положення процесу реструктуризації виробничих потужностей корпоративних структур, які базуються на врахуванні внутрішніх та зовнішніх чинників, що дає змогу конкретизувати обсяги й

напрями перерозподілу інвестиційних коштів корпоративної структури та досягти їх максимальної віддачі (с. 77);

– розвинуто методичний підхід до реструктуризації виробничих потужностей корпоративної структури, який враховує особливості енергетичного ринку промислового регіону, та є основою для формування оптимальної структури виробничих потужностей, яка дозволяє максимально задовольнити попит на електроенергію (с. 117-120);

– удосконалено науково-методичний підхід до оцінки збалансованості виробничих потужностей інтегрованої енергетичної компанії, який передбачає оцінку рівня завантаження виробничих потужностей підприємств-партнерів, які входять до складу корпоративної структури (с. 132-139);

– удосконалено організаційно-інформаційне забезпечення процесу реструктуризації виробничих потужностей шляхом впорядкування інформаційних потоків, які необхідні для прийняття управлінських рішень, та синхронізації діяльності підприємств-партнерів корпоративної структури при вирішенні питань реструктуризації виробничих потужностей шляхом перерозподілу управлінських функцій між відповідними управлінськими структурами (с. 169-174).

Отримані автором результати та надані пропозиції за умови їх реалізації сприятимуть покращенню ефективного управління виробничими потужностями корпоративних структур енергетичної галузі України.

Ідентичність змісту автореферату і основних положень дисертації.

Зміст автореферату відповідає основним положенням, висновкам і рекомендаціям дисертаційного дослідження. Новизна, яку сформульовано у дисертації, повністю відповідає роботі.

Оцінка публікацій. Результати дослідження дисертантом опубліковано в 11 наукових працях, з яких сім статей у наукових фахових виданнях, чотири публікації у матеріалах конференцій. Загальний обсяг публікацій становить 5,20 ум.-друк. арк., з них особисто автору належить 4,13 ум.-друк. арк.

Публікації повною мірою відображають зміст дисертації. З огляду на це аprobaciю результатів дисертаційної роботи слід вважати достатньою.

Дискусійні положення та недоліки. Відзначаючи в цілому достатній рівень наукових здобутків дисертанта та обґрунтованість переважної більшості результатів дослідження, слід указати на певні недоліки:

1. Виходячи зі змісту дисертації доцільно було включити в її назву слово «енергетичної галузі», оскільки більшість матеріалу присвячено саме енергетичній галузі, а не корпоративним структурам узагалі.
2. У пункті 2.1 автор робить висновок про необхідність проведення реструктуризації виробничих потужностей корпоративної структури ДТЕК за окремими технологічними ланцюгами, причому такий висновок зроблено на основі аналізу виключно фінансових показників. Проте слід зазначити, що висновок про необхідність реструктуризації саме виробничих потужностей слід робити на основі аналізу виробництва та споживання всередині корпоративної структури, а не фінансових показників окремих підприємств. Такого аналізу в пункті 2.1 бракує.
3. У пункті 2.2 наведено функції електроємності економіки (формула 2.8), електроспоживання секторів економіки (формула 2.9) і регіонального електроспоживання (формула 2.10), проте автор не наводить теоретичного та економіко-математичного обґрунтування вигляду функцій та набору факторів чи розрахунків за ними. Зокрема, можна поставити під сумнів, що електроспоживання промисловості залежить головним чином від створеної доданої вартості, а електроспоживання домогосподарств – від їх доходу. У будь-якому разі побудова подібних функцій вимагає теоретичного та статистичного обґрунтування.
4. Використання математичного апарату в підході до оцінки збалансованості виробничих потужностей корпоративної структури, що викладено в пункті 2.3, виглядає небезперечним. Зокрема, формула 2.11 називається «потенційний випуск продукції для підприємств енергетичної галузі», проте виходячи із параметрів, дозволяє розрахувати додану вартість

при досягненні нормативного завантаження, а не «потенційний випуск продукції».

5. У пункті 3.1 фактично йдеться про вдосконалення організаційної структури як такої, а про реструктуризацію виробничих потужностей лише згадується. Безумовно, удосконалення організаційної структури є завжди бажаним, проте зв'язок такого вдосконалення саме із реструктуризацією виробничих потужностей автором аргументовано недостатньо.

6. Пропозиції автора, які містяться в пункті 3.3, носять назву «реструктуризації виробничих потужностей», проте в тексті пункту мова йде виключно про збільшення виробничих потужностей. Жодних пропозицій щодо реструктуризації існуючих виробничих потужностей автор не наводить. Крім того, слід було докладно розписати, яким чином було одержано економічний ефект, заявлений автором, а не лише згадати його в пункті 3.3.

7. Автор цілком вірно вибудовує послідовність дій від прогнозування попиту до його задоволення корпоративною структурою, проте приділяє недостатньо уваги саме зміні структури виробничих потужностей всередині корпоративної структури. В результаті такого зміщення акцентів основну увагу приділяється балансуванню економічних показників і загальному задоволенню попиту, проте поза увагою залишаються такі можливості та інструменти, як перерозподіл обсягів виробництва між окремими підприємствами корпоративної структури, перерозподіл обсягів ресурсів між внутрішнім споживанням і продажем назовні, максимальне задоволення потреб одних підприємств корпоративної структури за рахунок споживання продукції інших тощо.

Проте зазначені недоліки не знижують загальної позитивної оцінки роботи.

Загальна оцінка дисертаційного дослідження. Дисертація Левшової Юлії Олександровни «Механізм реструктуризації виробничих потужностей корпоративної структури» є завершеним, самостійним науковим дослідженням, яке має теоретичне і практичне значення та характеризується науковою

новизною. Результати дисертації розв'язують назрілу проблему розробки дієвого механізму реструктуризації виробничих потужностей корпоративної структури енергетичної галузі.

Отримані дисертантом основні теоретико-методичні положення і висновки чітко сформульовані. Проведене дослідження підтверджує належний рівень наукової зрілості та професійної підготовки здобувача.

Дисертація відповідає пп. 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а Левшова Юлія Олексandrівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

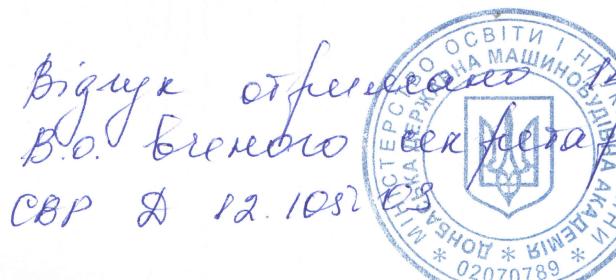
**кандидат економічних наук,
старший науковий співробітник
відділу проблем моделювання економічних систем
Інституту економіки промисловості
НАН України (м. Київ)**

O.O. Oxteny

Підпис Охтеня О.О. засвідчує.

**Заступник директора ІЕП НАН України,
кандидат економічних наук**

A.I. Землянкін

08.02.2015